

**RUMIANTSEVA-KOZOVNYK A. V. THE CONCEPT AND ESSENCE
OF THE ADMINISTRATIVE ACTIVITIES OF THE BODIES OF INTERNAL AFFAIRS
OF THE PROTECTION OF THE CHILD'S RIGHTS**

The article discusses the concept and essence of the administrative activities of the bodies of internal affairs of Ukraine. Highlighted features of the administrative activities of the internal affairs bodies of the protection of the rights and freedoms of minors.

The topicality of the assured material is based on extension of delinquency among children and youngsters. However, preventive measures assist in the struggle against breaking the law by adults and kids. The main lines of criminal police activity which are aimed to defeat delinquency are reviewed in this scientific effort.

According to the author studying of cooperation between the mentioned authorities is determined by the need to upgrade productivity, effectiveness and efficiency of preventive activity in combating juvenile delinquency.

The tasks of cooperation, its types and legal forms have been defined on the basis of the uniform regulatory framework for professional activity of juvenile justice entities, including the law enforcement agencies. It is proved that coordination of joint activities on prevention juvenile crimes is the most important form of cooperation. It is concluded that there is no uniform system of agencies and institutions involved in protecting children's rights, imperfect legal regulation of coordination of government and non government institutions in the field of prevention teenagers' crimes.

Keywords: *human rights, protection of the rights of the child, administrative activities, bodies of internal affairs of Ukraine, police, juvenile, criminal police for children.*

УДК 342.97

Д. С. ТИХОНОВА,

аспірант

Харківського національного університету внутрішніх справ

**НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ПОСАДОВИХ ОСІБ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ НАДАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ**

Проаналізовано нормативні засади адміністративної відповідальності посадових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг. Підтримано думку науковців, фахівців про необхідність посилення адміністративної відповідальності посадових осіб органів публічної влади за порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг.

Ключові слова: *порушення порядку, надання адміністративних послуг, адміністративна відповідальність, посадові особи, Державна реєстраційна служба України.*

Сучасний стан формування Державної реєстраційної служби України (далі – Укрдержреєстр) як головного органу у системі центральних органів виконавчої влади з питань реалізації державної політики у сферах державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, статутів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, якщо їх реєстрація передбачена законами, статуту територіальної громади міста Києва, друкованих засобів масової інформації та інфор-

маційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності [1] характеризується наявністю широкого кола теоретичних та практичних проблем, зокрема в частині адміністративної відповідальності посадових осіб Укрдержреєстру, уповноважених відповідно до закону надавати фізичним та юридичним особам адміністративні послуги, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг.

Проблема юридичної відповідальності посадових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг є вкрай важливою як

для державно-правової практики, так і для теорії адміністративного права. Адже процес удосконалення інституту адміністративних послуг в Україні супроводжується внесенням численних змін та доповнень до діючого законодавства, зокрема адміністративного, яке регулює питання адміністративної відповідальності посадових осіб, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, та адміністраторів. З огляду на це питання адміністративної відповідальності посадових осіб Укрдержреєстру, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг є актуальними і такими, що потребують наукового обґрунтування.

Питання юридичної відповідальності державних службовців були предметом досліджень В. Б. Авер'янова, Г. В. Атаманчука, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяка, В. І. Гоймана, І. П. Голосніченка, Д. М. Лук'янця, А. О. Нечитайленка, В. П. Тимощука та інших науковців. Утім, відзначаючи вагомий внесок учених у розвиток інституту юридичної відповідальності, зазначимо, що питання правового регулювання адміністративної відповідальності посадових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг потребують подальшого вивчення.

Мета цієї статті – охарактеризувати нормативні засади адміністративної відповідальності посадових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг.

Загальні положення юридичної відповідальності за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг визначені у ст. 19 Закону України «Про адміністративні послуги» від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI [2]. Згідно з ч. 1 ст. 19 цього Закону посадові особи, уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги, адміністратори несуть дисциплінарну, цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність, передбачену законом, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг.

Основним нормативно-правовим актом, зміст якого дає змогу виділити кваліфікаційні ознаки адміністративної відповідальності по-

садових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, з метою відмежування цього виду юридичної відповідальності від інших видів, є Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [3].

На сьогодні КУпАП передбачено декілька складів порушень вимог законодавства з питань надання окремих видів адміністративних послуг, а саме: ст. 166-10 «Порушення вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру», ст. 166-11 «Порушення законодавства про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», ст. 166-12 «Порушення законодавства про ліцензування певних видів господарської діяльності». До посадових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, у разі порушення останніми вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг, із вищезазначених статей може бути застосовано тільки ст. 166-11 КУпАП «Порушення законодавства про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців». Тобто, вони можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності за такі діяння: порушення встановлених законом строків для проведення державної реєстрації юридичної особи або фізичної особи – підприємця; вимагання не передбачених законом документів для проведення державної реєстрації; порушення встановленого законодавством порядку пересилання реєстраційних справ юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців поштовими відправленнями; порушення встановленого законом порядку зберігання реєстраційних справ юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Посадові особи Державної реєстраційної служби України, які уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги, можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності також за порушення законодавства у сфері захисту персональних даних, що передбачено ст. 188-39 КУпАП, оскільки, відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 р. № 2297-VI [4], вони є володільцями персональних даних, які отримують у зв'язку із наданням адміністративних послуг. Зокрема ст. 188-39 КУпАП передбачено адміністративну відповідальність за неповідомлення або несвоєчасне повідомлення суб'єкта персональних даних про його права у зв'язку із включенням його

персональних даних до бази персональних даних, мету збору цих даних та осіб, яким ці дані передаються.

Крім того, на посадових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, поширюються вимоги та обмеження, встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квітня 2011 р. № 3206-VI [5]. Відповідно до підп. «ж» п. 1 ст. 4 цього Закону посадові особи Державної реєстраційної служби України є суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення, які передбачені у главі 13-А КУпАП, зокрема за порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4 КУпАП), порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка (пожертви) (ст. 172-5 КУпАП), порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6 КУпАП), порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172-7 КУпАП), незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст. 172-8 КУпАП), а також за невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9 КУпАП).

Вивчаючи питання адміністративної відповідальності посадових осіб, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, адміністраторів, слід відзначити, що 1 червня 2013 р. Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України було внесено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг» (реєстр. № 2191а) [6].

Проект Закону підготовлено з метою встановлення відповідальності за порушення вимог законодавства з питань надання адміністративних послуг суб'єктами надання адміністративних послуг (їх посадовими особами) та адміністраторами центрів надання адміністративних послуг. Законопроект пропонується внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кодексу законів про працю (далі – КЗпП) та Закону України «Про адміністративні послуги», відповідно до яких:

1) встановлюється адміністративна відповідальність за порушення вимог законодавства з питань надання адміністративних послуг (нова ст. 188-43 у редакції проекту та зміни до

ст. 221, 255, 285 КУпАП щодо врегулювання порядку розгляду таких категорій справ). Цією статтею передбачено адміністративну відповідальність за:

- неповідомлення або несвоєчасне повідомлення суб'єктом надання адміністративної послуги суб'єкта звернення або адміністратора про відмову в наданні адміністративної послуги;
- порушення суб'єктом надання адміністративної послуги строків надання такої послуги;
- порушення суб'єктом надання адміністративної послуги, підприємствами, установами або організаціями, що належать до сфери його управління, строків подання, необхідних для надання адміністративної послуги документів або інформації;

- відмову суб'єкта надання адміністративної послуги суб'єкту звернення в наданні адміністративної послуги з підстав, не встановлених законом;

- стягнення із суб'єкта звернення не передбачених законом платежів за надання адміністративних послуг;

- неповідомлення або несвоєчасне повідомлення адміністратором суб'єкта звернення про можливість отримання адміністративної послуги, оформленої суб'єктом надання адміністративних послуг, або відмову в наданні такої послуги;

- безпідставну відмову адміністратора суб'єкту звернення у прийнятті заяви на отримання адміністративної послуги та документів, що додаються до неї;

- порушення суб'єктом надання адміністративних послуг заборони стосовно приймання заяв суб'єктів звернень щодо надання адміністративних послуг або видачі результатів їх надання (в тому числі рішень про відмову в їх наданні), якщо такі послуги надаються через центр надання адміністративних послуг, крім випадків подання заяв через Єдиний державний портал адміністративних послуг;

2) однією з підстав для розірвання трудового договору з посадовою особою визнається повторне протягом року порушення нею вимог законодавства з питань надання адміністративних послуг (нова редакція ч. 2 ст. 41 КЗпП);

3) передбачається, що суб'єктам надання адміністративних послуг забороняється видавати суб'єктам звернень рішення про відмову в наданні адміністративних послуг, якщо такі послуги надаються через центри надання адміністративних послуг, крім випадків подання заяв через Єдиний державний портал адміністративних послуг. Крім того, до основних

завдань адміністратора відноситься складення протоколів про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом (нова редакція ч. 8 ст. 12, зміни до ч. 4 ст. 13 Закону України «Про адміністративні послуги») [6].

Однак, попри значущість цього законопроекту, він містить у собі деякі суперечності. Так, у висновку на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг» Головного науково-експертного управління Верховної Ради України» [7] зазначено, що викликає суттєві зауваження законодавча конструкція ст. 188-43 КУпАП у редакції законопроекту. По-перше, ч. 1 цієї статті містить у собі кілька абзаців, які утворюють вісім окремих складів адміністративних правопорушень. Кожен із цих складів правопорушень має різний ступінь суспільної шкідливості. Крім того, вони розрізняються між собою і за суб'єктами правопорушень. Попри це у законопроекті пропонується встановити за ці діяння однакові стягнення (штраф у розмірі від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян).

По-друге, зі змісту законопроекту фактично неможливо визначити суб'єктний склад правопорушення, передбаченого новою ст. 188-43 КУпАП (у редакції проекту). Зокрема, відповідно до ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги» поняття «суб'єкт надання адміністративної послуги» включає в себе орган виконавчої влади, інший державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їх посадових осіб, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги. Натомість у запропонованій у проекті новій ст. 188-43 КУпАП (у диспозиціях абз. 2–5, 9 ч. 1) йдеться про дії саме суб'єкта надання адміністративної послуги, а не фізичної особи, а відповідальність передбачається уже для посадових осіб цього органу. Такий підхід не відповідає приписам ч. 2 ст. 61 Конституції України [8], відповідно до якої юридична відповідальність особи має індивідуальний характер.

У свою чергу, притягнення до відповідальності за недотримання вимог законодавства України під час надання адміністративних послуг лише посадових осіб, які діють одноосібно, порушуватиме принцип соціальної справедливості в аспекті адміністративної відповідально-

сті. До того ж такий припис може призвести до ситуації, коли, наприклад, дії певних співробітників органу, які не повідомили або несвоечасно повідомили суб'єкта звернення про відмову в наданні адміністративної послуги, будуть тягнути за собою відповідальність посадових осіб цього ж органу, які можуть не мати до вчинення цього діяння жодного відношення, що не можна визнати справедливим та правильним. У той же час відповідно до вимог ч. 3 ст. 8 Закону України «Про адміністративні послуги» [2] на кожну адміністративну послугу суб'єктом надання адміністративних послуг затверджується технологічна карта, в якій, окрім іншого, визначається відповідальна посадова особа. На думку Головного управління, саме така посадова особа (у разі підтримки парламентом цього законопроекту) має бути суб'єктом адміністративних правопорушень, передбачених запропонованою проектом ст. 188-43 КУпАП [7].

Отже, підводячи підсумки аналізу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг», доходимо висновку про соціальну значущість та необхідність прийняття цього законопроекту, адже реалізація його положень сприятиме запобіганню порушенням законодавства, які допускаються посадовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування під час надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам.

Таким чином, наведемо **висновки** з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Інститут адміністративної відповідальності посадових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг є дієвим механізмом у дотриманні дисципліни і законності в діяльності Укрдержреєстру.

Адміністративна відповідальність посадових осіб Державної реєстраційної служби України, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг врегульована нормами адміністративного права, які містять вичерпний перелік адміністративних порушень, адміністративних стягнень і органів, уповноважених їх

застосовувати, детально регулюють цей вид провадження і у своїй сукупності становлять нормативну основу адміністративної відповідальності посадових осіб Укрдержреєстру. Проте розвиток інституту адміністративних послуг в Україні свідчить про необхідність посилення адміністративної відповідальності посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, у тому числі й посадових

осіб Державної реєстраційної служби України, за порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг.

Наступний етап дослідження у встановленому напрямку вбачаємо у вивченні зарубіжного досвіду надання адміністративних послуг органами публічної влади та можливості його використання в Україні.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України : указ Президента України від 6 квіт. 2011 р. № 401/2011 // Офіційний вісник Президента України. – 2011. – № 10. – Ст. 554. – зі змін. та допов.
2. Про адміністративні послуги : закон України від 6 верес. 2012 р. № 5203-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 76. – Ст. 3067. – зі змін. та допов.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122. – зі змін. та допов.
4. Про захист персональних даних : закон України : від 1 черв. 2010 р. № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34. – Ст. 481. – зі змін. та допов.
5. Про засади запобігання і протидії корупції : закон України від 7 квіт. 2011 р. № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 40. – Ст. 404. – зі змін. та допов.
6. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг : від 1 черв. 2013 р. № 2191а [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47218&pf35401=264414>. – Назва з титул. екрана.
7. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за порушення законодавства у сфері надання адміністративних послуг» [Електронний ресурс] / Голов. наук.-експ. упр. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47218&pf35401=266708>.
8. Конституція України : закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Надійшла до редколегії 19.06.2014

ТИХОНОВА Д. С. НОРМАТИВНЫЕ ОСНОВЫ АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ДОЛЖНОСТНЫХ ЛИЦ ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИСТРАЦИОННОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ ЗА НАРУШЕНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА В СФЕРЕ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ АДМИНИСТРАТИВНЫХ УСЛУГ

Проанализированы нормативные основы административной ответственности должностных лиц Государственной регистрационной службы Украины, уполномоченных в соответствии с законом оказывать административные услуги, за нарушение требований законодательства в сфере предоставления административных услуг. Поддержано мнение ученых, специалистов о необходимости усиления административной ответственности должностных лиц органов публичной власти за нарушение законодательства в сфере предоставления административных услуг.

Ключевые слова: *нарушение порядка, предоставление административных услуг, административная ответственность, должностные лица, Государственная регистрационная служба Украины.*

TYKHONOVA D. S. REGULATORY PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE LIABILITY OF OFFICIALS OF THE STATE REGISTRATION SERVICE OF UKRAINE FOR VIOLATING LEGISLATION IN THE SPHERE OF PROVIDING ADMINISTRATIVE SERVICES

Regulatory grounds of administrative liability of officials of the State Registration Service of Ukraine authorized under the law to provide administrative services for violating legislation in the sphere of providing administrative services are analyzed in the article. It is emphasized that the institution of administrative liability of officials of the State Registration Service of Ukraine authorized under the law to provide administrative services for violating legislation in the sphere of providing administrative services is an effective tool for keeping discipline and order within the activity of this service.

It is found out that the administrative liability of officials of the State Registration Service of Ukraine authorized under the law to provide administrative services for violating legislation in the sphere of providing administrative services is regulated by administrative law, containing an exhaustive list of administrative violations, administrative penalties and agencies authorized to execute them. Administrative law regulates this type of proceeding in detail and constitutes the normative basis of administrative liability of officials of the State Registration Service of Ukraine. The author supports the thought of scientists, scholars about the necessity to strengthen the administrative liability of officials of public authorities for violating legislation in the sphere of providing administrative services that will assist in preventing law violations made by officials of the state and local governments while providing administrative services to individuals and legal entities.

Keywords: *liability for violating public order, provision of administrative services, administrative liability, officials, the State Registration Service of Ukraine.*

УДК 342.92

О. В. УЛЬЯНОВСЬКА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри теорії та історії держави і права

Інституту права та суспільних відносин

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЯК ПРЕДМЕТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ

Виділено та проаналізовано наукові роботи з проблеми організації діяльності судів. У роботах виділено ключові положення, критичне опрацювання яких є основою формування наукового підходу щодо виділення адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення права на судовий захист та їх характеристики.

Ключові слова: *адміністративно-правове регулювання, право на судовий захист, правовідносини, методологія.*

Вирішення наукового завдання щодо виділення адміністративно-правових відносин серед відносин у сфері забезпечення права на судовий захист спрямоване на доведення організаційного, упорядковуючого і, насамкінець, забезпечувального характеру діяльності уповноважених суб'єктів, які сприятимуть ефективному судочинству, досягненню кінцевої мети правосуддя. Таку мету можна виділити, виходячи із визначення правосуддя як правозастосовної діяльності суду з розгляду і вирішення у встановленому законом процесуальному порядку віднесених до його компетенції цивільних, господарських, кримінальних і адміністративних справ з метою охорони прав та свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб та інтересів держави [1, с. 721].

Звернення до наукових напрацювань дозволяє виділити роботи вітчизняних учених, присвячені проблемі організаційного забезпечення діяльності судів, державного управління забезпеченням зазначеної діяльності. Зокрема це роботи А. Л. Борка, В. Д. Бринцева, І. М. Ви-

нокурової, М. П. Запорожця, Р. В. Ігоніна, А. А. Стрижака, І. В. Шруб, С. Г. Штогуна та інших. Дослідники зосереджували увагу на виділенні і характеристиці організаційної діяльності, не надаючи належної уваги адміністративно-правовому регулюванню відносин у сфері забезпечення діяльності судів. Поряд із цим виникає необхідність поглибленого аналізу проблеми виділення і характеристики адміністративно-правових відносин щодо забезпечення права на судовий захист, яка за змістом є ширшою за попередню проблему і потребує окремого дослідження, базою якого виступає науковий доробок названих та інших учених у напрямку організації діяльності судів, судового управління.

Мета статті – виділити та проаналізувати наявні наукові роботи, присвячені проблемі організації діяльності судів із позицій виділення тих ключових положень, критичне опрацювання яких стане основою формування наукового підходу про коло та особливості адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення права на судовий захист.